

113. Consultatie Herziening Beslag- en executierecht

N.W.M. VAN DEN HEUVEL, S.J.W. VAN DER PUTTEN EN M.R. VAN ZANTEN

Het langverwachte wetsvoorstel Herziening Beslag- en executierecht is in consultatie geven. In deze bijdrage lopen de auteurs door de belangrijkste voorgestelde wijzigingen, benoemen zij het standpunt van de regering en geven zij daarop kort commentaar.

Op 7 juni 2018 heeft de Minister voor Rechtsbescherming het wetsvoorstel Herziening Beslag- en executierecht en de Memorie van Toelichting in consultatie gegeven.

Bij de herziening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Het bestaansminimum van schuldenaren dient geborgd te zijn bij beslag en executie;
2. Beslaglegging en de daaruit voortvloeiende executie moeten zo effectief en efficiënt mogelijk plaatsvinden; en
3. Indien beslaglegging dient ter verhaal mag het niet louter worden ingezet als pressiemiddel.

Dit wetsvoorstel is opgesteld aan de hand van deze uitgangspunten. Zo regelt het wetsvoorstel, ter uitvoering van het eerste uitgangspunt, dat er een beslagvrij bedrag bij beslag op een bankrekening wordt ingevoerd en dat het beslagverbod op roerende zaken, niet-registergoederen, wordt gemoderniseerd. Uit het tweede uitgangspunt volgt onder meer dat bij een derdenbeslag de termijn waarbinnen de betrokken derde (bijvoorbeeld de werkgever) moet verklaren wat door het beslag is getroffen, wordt verkort. Ook wordt het vereiste van aankondiging van de verkoop van het beslagene in een dagblad en door het aanslaan van biljetten vervangen door een aankondiging via een algemeen toegankelijke website. Ten slotte regelt dit wetsvoorstel dat, ter uitvoering van het derde uitgangspunt, in de wet wordt verankerd dat beslag en executie achterwege dienen te blijven als redelijkerwijs voorzienbaar is dat de kosten de baten overstijgen.

Het voorstel van wet stelt nogal teleur. Van een modernisering, laat staan herziening, is geen sprake. Grote knelpunten voor de praktijk worden niet opgelost en met ongewijzigde invoering van de voorgestelde regeling slaat de balans heel fundamenteel door ten nadele van de belangen van de schuldeiser. Een groot deel van de schuldenaren wordt onaantastbaar wat een ernstige bedreiging oplevert voor de rechtshandhaving.

In deze bijdrage zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen en van (kort) commentaar voorzien door

redacteuren van dit tijdschrift. Twee redacteuren van dit tijdschrift hebben naar aanleiding van deze consultatie het initiatief genomen om een compendium uit te geven dat de wetgever moet inspireren tot kwalitatief hoogstaande wetgeving die knelpunten in de praktijk zal kunnen oplossen en aan moet zetten tot een debat tot algehele vernieuwing. Meer dan tachtig auteurs uit wetenschap, rechtspraak en rechtspraak hebben hieraan een bijdrage geleverd. Dit compendium verschijnt najaar 2018.

1. Doel en misbruik van beslag

In artikel 435 Rv wordt aan het eerste lid een zin toegevoegd, luidende: "Beslaglegging is niet toegestaan indien redelijkerwijs voorzienbaar is dat de opbrengst die gerealiseerd kan worden bij het verhaal op die goederen niet meer bedraagt dan de kosten van de beslaglegging en de eventueel daaruit voortvloeiende executie."

Uit de Memorie van Toelichting volgt dat deze wijziging voortvloeit uit één van de drie uitgangspunten die gelden voor de herziening van het beslag- en executierecht als onderdeel van het programma "verbetering van het burgerlijk procesrecht". Het gaat om het uitgangspunt dat een verhaalsbeslag niet louter als pressiemiddel mag worden ingezet. Dit uitgangspunt hangt wellicht samen met de lobby uit de hoek van de schuldhulpverleningen, die signaleert dat een relatief lage vordering snel oploopt door incasso- en beslagkosten, onder andere door het leggen van beslag waarvan de opbrengst dan niet eens genoeg is om de beslagkosten te voldoen, bijvoorbeeld in geval van executoriale verkoop van een inboedel of een auto.

Met de voorgestelde bepaling gaat de wetgever op de stoel van de rechter zitten. Of er sprake is van misbruik van beslag is namelijk afhankelijk van alle omstandigheden van het geval en niet alleen van het antwoord op de vraag of redelijkerwijs voorzienbaar is dat er een netto-opbrengst valt te verwachten.

De situatie dat de opbrengst van de executie maar nauwelijks of zelfs helemaal niet voldoende is om de kosten van de beslaglegging te voldoen, laat staan dat de vordering van de

schuldeiser uit de executieopbrengst kan worden voldaan, doet zich in de praktijk regelmatig voor. De huidige stand van de jurisprudentie is dat dit op zichzelf onvoldoende is om te concluderen dat sprake is van misbruik van recht of onrechtmatig handelen. De schuldeiser heeft een gerechtvaardigd belang bij het voortzetten van de executie, indien de schuldenaar om executie te voorkomen, en dus onder druk van dreigende executie, op een andere wijze aan zijn verplichtingen voldoet of bijvoorbeeld een betalingsregeling met de schuldeiser treft.¹ Van misbruik van recht of onrechtmatigheid is naar huidig recht pas sprake als sprake is van absolute betalingsonmacht: de schuldenaar beschikt in het geheel niet over mogelijkheden of middelen om aan zijn verplichtingen jegens de schuldeiser te voldoen.² Ook de Hoge Raad lijkt van oordeel te zijn dat een beslag zonder potentieel positieve opbrengst is toegestaan, wanneer de beslagdebiteur beschikt of kan beschikken over middelen om aan de vordering te voldoen.³ Kort gezegd: betalingsonmacht is wel een reden voor schorsing of opheffing van het beslag, maar betalingsonwil niet.

De visie van de wetgever is een compleet andere. Uit de Memorie van Toelichting volgt dat de wetgever het nu juist onwenselijk vindt dat een schuldenaar onder druk van een beslag tot betaling overgaat. Doordat hij hiervoor wellicht geen afloscapaciteit heeft, betekent dit dat een andere schuldeiser niet wordt voldaan. In combinatie met de beslagkosten, leidt dit volgens de wetgever tot schulddopping. Dit zou door de voorgestelde regeling worden opgelost – "een schuldenaar die niet wil betalen, maar dit wel kan, beschikt over vermogensbestanddelen waarop de schuldeiser zich kan verhalen. In dat geval zal minder snel sprake zijn van een situatie waarin redelijkerwijs voorzienbaar is dat het bedrag dat kan worden opgebracht minder bedraagt dan de kosten van beslag en executie."

Het is de vraag of dit zo is. Het feit dat de executieopbrengst van een auto te laag is om er de executiekosten uit te kunnen voldoen, hetgeen in de regel redelijkerwijs zal zijn te voorzien, betekent op zichzelf natuurlijk niet dat de schuldenaar niet in staat is de schuldeiser uit andere (de deurwaarder nog onbekende) middelen te voldoen. Er kan dan dus wel degelijk sprake zijn van betalingsonwil. Op grond van de voorgestelde regel, zou de schuldeiser dan toch van beslaglegging moeten afzien. Dit maakt het onwillende schuldenaren wel heel eenvoudig om aan beslaglegging en dus aan betaling te ontkomen. Zeker in combinatie met de andere voorgestelde maatregelen, waaronder een uitbreiding van het beslagverbod op roerend goed en een beslagvrij vermogen dat mag worden aangehouden bij iedere bankinstelling. Dit geldt temeer nu een schuldenaar straffeloos kan weigeren om opgave van zijn vermogen te

doen. Art. 475g Rv stelt immers geen sanctie op het niet voldoen aan de informatieplicht in dit artikel.

De regering lijkt uit het oog te verliezen dat de schuldenaar door de rechter is veroordeeld om de afspraken na te komen die hij zelf heeft gemaakt. De schuldeiser heeft er niet om gevraagd dat de gang naar de rechter nodig is en er is geen schuldeiser die beslag verkiest boven betaling. Ook heeft de schuldeiser niet gevraagd om de 'vrijwillige' betalingsregeling, zoals de regering schrijft. De schuldeiser moet veel tijd en geld investeren om te krijgen waar hij recht op heeft. Deze schuldeiser had de afspraak onder andere condities aangegaan als hij wist dat er niet meteen maar in termijnen zou worden betaald of hij had de afspraak in het geheel niet gemaakt.

De wetgever heeft aan de schuldenaar of aan de derde die meent dat er misbruik van beslagrecht wordt gemaakt een eenvoudige en goedkope toegang gegeven tot de rechter. Het is die rechter die moet oordelen of er van misbruik sprake is, omdat de maatschappij het oordeel of er sprake is van een niet-willer of een niet-kunner uitsluitend aan die rechter heeft voorbehouden. Hoewel dit middel open staat, zijn de uitspraken waarbij er sprake is van misbruik jaarlijks op een hand te tellen. Komt dit wellicht omdat de schuldeisers helemaal niet genegen zijn om hun schuldenaren in de knel te duwen? Komt dit omdat de gerechtsdeurwaarders zorgvuldig om gaan met de bevoegdheden die ze hebben gekregen?

Als de schuldeiser desondanks beslag legt, kan door de schuldenaar opheffing van het beslag worden gevorderd. Dit zal ook schuldenophopend werken – de schuldenaar zal hiervoor immers kosten moeten maken die hij niet kan dragen. Dit is wellicht de reden dat de wetgever meent dat de deurwaarder erop zal moeten toezien dat geen beslag wordt gelegd in strijd met de nieuwe regel, door zijn dienst te weigeren als het beslag en de executie ervoor zorgen dat de schuld van de schuldenaar verhoogd wordt, op straffe van tuchtrechtelijke aansprakelijkheid. Hiermee wordt voorkomen dat een schuldeiser de gok neemt en het op een kort geding laat aankomen, in de verwachting dat de voorzieningenrechter wel zal kijken of er inderdaad sprake is van betalingsonmacht of betalingsonwil.

Dit is niet wenselijk. Hiermee wordt de deurwaarder een hindernis die de schuldeiser moet nemen op het moment dat hij een vonnis heeft waarin de rechter al heeft geoordeeld dat de schuldenaar moet betalen. Bovendien wordt dan van de deurwaarder een oordeel gevraagd dat bij de rechter thuishoort. De deurwaarder is een openbaar ambtenaar, belast met ambtshandelingen, tegen een gering tarief. Hierbij past niet de inhoudelijke beoordeling die de voorgestelde regel van de deurwaarder vraagt. De deurwaarder komt klem te zitten. Hij is verplicht om beslag te leggen als hem dat wordt verzocht, maar het is hem verboden om beslag te leggen als redelijkerwijs voorzienbaar is dat het beslag wordt gelegd op een goed dat geen netto-opbrengst zal realiseren. Als hij het beslag niet legt, terwijl later blijkt dat het goed wel een netto-opbrengst zou kunnen realiseren dan maakt hem dat civiel- en tuchtrechtelijk aansprakelijk.

1 Zie bv. ECLI:NL:GHAMS:2016:1440, ECLI:NL:GHSHE:2012:BY0805, ECLI:NL:RBROT:2014:965, ECLI:NL:RBOVE:2013:3073.

2 GHAMS:2016:1440, ECLI:NL:GHSHE:2013:5461. Zie ook: Rb. Overijssel 28 november 2013, ECLI:NL:RBOVE:2013:3073. Idem: Hof Den Bosch 16 oktober 2012, ECLI:NL:GHSHE:2012:BY0805, Rb. Rotterdam 12 februari 2014, ECLI:NL:RBROT:2014:965 en ECLI:NL:GHARL:2015:5547

3 HR 11 februari 2011, RvdW 2011/261.

Legt hij het beslag wel, dan kan hem worden verweten dat hij beslag heeft gelegd op een goed waar een beslagverbod voor geldt.

Ondertussen is de schuldenaar tot niets verplicht. Hij kan straffeloos weigeren om opgave van zijn vermogen te doen. Artikel 475g Rv stelt immers nog altijd geen sanctie op het niet voldoen aan de informatieplicht. Dit in schril contrast met andere Europese landen waar op het niet of onjuist informeren van de deurwaarder strafrechtelijke sancties staan. De schuldenaar kan rustig afwachten, zoals in de praktijk ook vaak gebeurt. Er kan geen beslag worden gelegd op zijn inboedel, er kan vermogen worden vrijgehouden op de bankrekeningen en de deurwaarder kan ook na inwerkingtreding van het voorstel niet de informatie zonder medewerking van de schuldenaar verkrijgen. De vraag kan worden gesteld op welke wijze van de deurwaarder verwacht wordt dat hij uitvoering van de uitspraak van de rechter realiseert.

Dat er pressie uitgaat van het beslag- en executierecht is legitiem. Hammerstein verwoordt dit treffend: "Als je kijkt naar de doelstellingen van het executie- en beslagrecht, dan zijn er juist dwangmiddelen om de schuldenaar te bewegen schulden te betalen. Dat roerende goederen vervolgens weinig opbrengen, is wel zuur voor de schuldenaar, maar dat levert mijns inziens nog geen misbruik van bevoegdheid op. Als je redeneert zoals het hof doet, haal je de tanden uit het executie- en beslagrecht en dat is niet de bedoeling."⁴ Het beslag- en executierecht wordt namelijk pas aangewend als een schuldenaar zich niet aan de door hem gemaakte afspraken houdt. Hij is opgeroepen voor en veroordeeld door de rechter die de zaak inhoudelijk heeft bekeken en alle omstandigheden heeft afgewogen. Hij is het die het vonnis van de rechter naast zich neerlegt en tot nakoming wordt bevolen door de deurwaarder. Hij is het die dit bevel negeert en niet voldoet aan zijn plicht om informatie te verschaffen. Pas dan is de schuldeiser aangewezen op de middelen van het beslag- en executierecht die de overheid hem ter beschikking stelt en moet stellen. De middelen van de schuldeiser raken echter uitgeput. De gerechtsdeurwaarder wordt de straat opgestuurd, geblinddoekt en met de handen op de rug gebonden.

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat het niet wenselijk is dat de voorgestelde regel wordt ingevoerd. Dit betekent niet dat het door de wetgever gesignaleerde probleem geen oplossing verdient. Het is onwenselijk dat particulieren met een schuldenlast die zij niet kunnen voldoen, worden geconfronteerd met beslagleggingen die er niet toe leiden dat hun schuldenlast afneemt. Dit dient geen enkel doel en leidt er alleen maar toe dat schulden nog verder ophopen. De oplossing moet echter elders worden gezocht, bijvoorbeeld verplichte kwijtschelding incasso- en beslagkosten als een schuldenaar in staat is via een betalingsregeling de onderliggende schulden af te lossen. Een andere mogelijk-

heid is om de beschermingsmaatregelen alleen van toepassing te verklaren op de niet-kunners. Niet-kunners stellen alles in het werk om te voldoen aan de uitspraak van de rechter, waaronder het aanleveren van alle benodigde informatie aan de deurwaarder. Alleen tegen hen is het niet zinvol om beslagen te leggen die ook dienen als druk. Schuldenaren die geen informatie aanleveren zijn niet-willers. Zij verdienen geen bescherming, omdat ze de tenuitvoerlegging frustreren en omdat niet kan worden vastgesteld of ze wel of niet over vermogen beschikken. Dit vergt moed van de politiek, maar kan wel leiden tot een structurele oplossing voor het probleem van de schuldophoping.

2. Rol kantonrechter

Artikel 438 Rv wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid wordt een zin toegevoegd, luidende: In afwijking van de vorige zin worden geschillen die rijzen in verband met de executie van een door de kantonrechter afgegeven executorialie titel voor de kantonrechter gebracht die de executorialie titel heeft afgegeven.
2. Het tweede lid komt te luiden: Tot het verkrijgen van een voorziening bij voorraad kan het geschil ook worden gebracht in kort geding voor de voorzieningenrechter van de volgens het eerste lid bevoegde rechtbank. In zaken die ten gronde door de kantonrechter worden behandeld en beslist, is ook de kantonrechter bevoegd tot het geven van deze voorziening. Daarbij is op de kantonrechter van toepassing hetgeen over de voorzieningenrechter is bepaald.

De Memorie van Toelichting vermeldt op dit punt het volgende.

Het wetsvoorstel maakt een einde aan de in de rechtspraak ontstane rechtsonzekerheid over de vraag of de kantonrechter bevoegd is om executiegeschillen in kantonzaken te beslechten. Het wetsvoorstel verleent de kantonrechter uitdrukkelijk de bevoegdheid deze executiegeschillen te beslechten. Dit geldt ook voor het deurwaardersrenvooi. Executiegeschillen worden in de praktijk heel vaak beslist in kort geding. De aard van het geschil brengt immers meestal een zekere, niet zelden een grote, mate van spoed mee. Op een dergelijk executie kortgeding ziet het tweede lid van art. 438 Rv en het grootste deel van de gepubliceerde jurisprudentie. De wetgever gaat echter voor de bevoegdheidsregels, systematisch logisch, uit van de bodemgeschillen. Het voorstel voorziet daar (lid 1) in een exclusieve bevoegdheid van de kantonrechter als het gaat om de executie van een door de kantonrechter gewezen vonnis⁵. Bij de – praktisch dus belangrijker – regeling voor het kort geding in lid 2 wordt gekozen voor een aanvullende bevoegdheid van de kantonrechter.⁶

4 A. Hammerstein in: J. Rijsdijk en J. Nijenhuis (red.), *Herziening van het beslagverbod roerende zaken. Een achterhaalde regeling bij de tijd gebracht*, Den Haag Sdu 2012, p. 208.

5 Of een beschikking of een ter zitting bereikte vaststellingsovereenkomst, vastgelegd in een in executorialie vorm afgegeven proces-verbaal; voor de leesbaarheid wordt van een vonnis uitgegaan.

6 Zie hierover uitgebreid: B. Jakic, 'De kantonrechter als executierechter', in: S.J.W. van der Putten en M.R. van Zanten (red.) *Compendium beslag- en executierecht*, Den Haag, Sdu 2018.

Over de genoemde aanleiding voor deze wijziging kan verschillend gedacht worden. Inderdaad zijn er de laatste jaren verspreid over het land enige uitspraken geweest waaruit blijkt dat sommige kantonrechters, overigens om uiteenlopende redenen, menen bevoegd te zijn om te oordelen in executiegeschillen die zijn gerezen naar aanleiding van een door een kantonrechter gewezen vonnis.⁷ De heersende leer is echter een andere en met de ontstane onzekerheid valt het, lijkt het, nogal mee. In de meeste (gepubliceerde) gevallen acht de kantonrechter zichzelf niet bevoegd en verwijst de zaak naar de voorzieningenrechter 'van team handel'. Een recente conclusie van mr. Langemeijer (ECLI:NL:PHR:2018:262, in een zaak die met toepassing van art. 81 Wet RO door de Hoge Raad is beslist) behandelt de vraag of in executiegeschillen de appelpgrens van toepassing is. Daarin wordt zonder enige terughoudendheid tot uitgangspunt genomen dat in executiegeschillen op basis van art. 438 lid 1 Rv steeds de voorzieningenrechter bevoegd is, ook als het onderliggende vonnis door de kantonrechter gewezen is. De kantonrechter wordt, in termen van absolute bevoegdheid, in één adem genoemd met een gerechtshof; als sprake is van een executiegeschil naar aanleiding van een door een hof gewezen arrest is immers ook niet een hof (dat hof) bevoegd, maar de voorzieningenrechter. In die conclusie wordt, impliciet, aangenomen dat ook in de huidige situatie, waar de kantonrechter sedert 2002 organisatorisch deel uitmaakt van de rechtbank, de kantonrechter in deze context een van de rechtbank te onderscheiden rechter is.⁸ Dat is, gelet op de wetsgeschiedenis, een voor de hand liggende aanname. Het executiegeschil is een apart geschil, dat beslist wordt aan de hand van een toetsingskader dat in beginsel los staat van het geschil ten gronde dat met het te executeren vonnis is beslist. Dat executiegeschil vergt met name kennis van het executierecht. Daarom ligt het voor de hand die geschillen te concentreren bij één rechter. Deze heldere lijn wordt nu doorbroken, met name als het gaat om de keuze van lid 1, waar de kantonrechter in afwijking van, en dus niet naast, de voorzieningenrechter als bevoegd gerecht wordt aangewezen. De keuze van lid 2, voor de belangrijke categorie kort gedingen, komt aantrekkelijker voor. Daar gaat het immers om een aanvullende bevoegdheid. In beide gevallen geldt dat de kantonrechter voor de rechtzoekende voordelen heeft, omdat die rechtsgang goedkoper is en er geen sprake is van verplichte rechtsbijstand. Of deze sneller is zal van gerecht tot gerecht verschillen. In kort geding zijn de verschillen hoe dan ook beperkter. De gedaagde kan ook bij de voorzieningenrechter zonder advocaat verschijnen en behandeling op zeer korte termijn is altijd mogelijk. Bij de kostenveroordeling wordt bovendien in voorkomend geval rekening gehouden met de aard en het beperkte financiële belang van de zaak. Dan resteert de vraag naar het gewicht van de materiedeskundigheid

van de kantonrechter. Uit de Memorie van Toelichting blijkt niet dat die een bijzondere rol gespeeld heeft bij deze keuze. Voor zaken die louter vanwege hun beperkte financiële belang tot de competentie van de kantonrechter behoren speelt dit geen rol. Denkbaar is, in zogenaamde aardzaken (zoals huur-, arbeids-, huurkoopzaken) dat daarin een voordeel gelegen kan zijn.

3. Roerende zaken

3.1 Beslagverbod

Artikel 447 Rv komt te luiden:

1. Op de volgende roerende zaken mag geen beslag worden gelegd:
 - a. zaken die behoren tot de inboedel, bedoeld in artikel 5 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek, van de door de schuldenaar bewoonde woning;
 - b. de kleding van de schuldenaar en van de tot zijn gezin behorende huisgenoten;
 - c. de in de woning aanwezige voorraad levensmiddelen;
 - d. zaken die de schuldenaar en de tot zijn gezin behorende huisgenoten redelijkerwijs nodig hebben voor de persoonlijke verzorging en de algemene dagelijkse levensbehoeften;
 - e. zaken die de schuldenaar en de tot zijn gezin behorende huisgenoten redelijkerwijs nodig hebben voor de verwerving van de noodzakelijke middelen van bestaan, dan wel voor hun schooling of studie;
 - f. zaken van hoogstpersoonlijke aard;
 - g. gezelschapsdieren en de voor hun verzorging noodzakelijke zaken.
2. In afwijking van het eerste lid is beslag wel toegestaan op de in het lid genoemde zaken die in de gegeven omstandigheden bovenmatig zijn. Bij algemene maatregel van bestuur kan nader worden bepaald welke zaken, hetzij afzonderlijk, hetzij door de aanwezigheid van andere, al dan niet gelijksoortige zaken, als bovenmatig zijn aan te merken. Daarbij kan voor bepaalde zaken of categorieën van zaken worden bepaald tot welke waarde bovenmatigheid niet wordt aangenomen.
3. Indien beslag wordt gelegd op een bovenmatige zaak die de schuldenaar of de tot zijn gezin behorende huisgenoten redelijkerwijs niet kan missen, stelt de deurwaarder de schuldenaar in de gelegenheid om de bovenmatige zaak te vervangen door een niet als bovenmatig aan te merken vergelijkbare zaak.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen andere dan de in het eerste lid bedoelde roerende zaken worden aangewezen waarop geen beslag mag worden gelegd.

De Memorie van Toelichting vermeldt over dit punt het volgende.

Dit artikel moderniseert het beslagverbod roerende zaken. Het eerste lid bepaalt limitatief op welke zaken geen beslag mag worden gelegd. Het tweede lid geeft aan dat het beslag-

⁷ Zie de noot van D.L.P.J. Ros en P.J.M. Ros bij ECLI:NL:RBOBR:2015:6868 in *Prg* 2016/57, in welk vonnis de kantonrechter zich overigens onbevoegd verklaart.

⁸ Vgl ook ECLI:NL:RBDHA:2017:14822.

verbod op deze zaken niet geldt voor in de gegeven omstandigheden als bovenmatig aan te merken zaken.

Inboedel is in artikel 3:5 BW gedefinieerd als het geheel van tot huisraad en tot stoffering en meubilering van een woning dienende roerende zaken, met uitzondering van boekerijen en verzamelingen van voorwerpen van kunst, wetenschap of geschiedkundige aard. Een schuldenaar zal dus de beschikking dienen te houden over die voorwerpen die gebruikelijk voorhanden zijn binnen een niet-bovenmatig huishouden. Hieronder vallen in ieder geval meubilering en inventaris zoals bedden en beddengoed, tafel, stoelen, gordijnen, bestek, servies en ander keukengerei, kasten, koelkast en wasmachine.

Daarnaast gaat het om kleding, levensmiddelen en andere zaken die de beslagene en de tot zijn gezin behorende huisgenoten redelijkerwijs nodig hebben voor de persoonlijke levensbehoeften en algemene dagelijkse levensbehoeften. Onder persoonlijke levensbehoeften vallen bijvoorbeeld standaard zaken als toiletartikelen, scheergerei of een föhn, maar ook specifiek aan de omstandigheden van de schuldenaar te relateren zaken als een rollator of andere hulpstukken. Onder algemene dagelijkse levensbehoeften kan in Nederland bijvoorbeeld een fiets worden verstaan, maar ook een mobiele telefoon en een computer. Een gemiddelde burger heeft anno 2018 een computer nodig om zich in de huidige samenleving te kunnen redden. Indien in het gezin kinderen aanwezig zijn, valt ook kinderspeelgoed onder deze categorie.

Dit voorstel moderniseert het beslagverbod op roerende zaken. Hiermee wordt eindelijk iets gedaan met het preadvies 'Herziening van het beslagverbod roerende zaken' dat de KBvG al in 2012 heeft gepubliceerd. Hoewel de huidige regeling overduidelijk niet bij de tijd is, heeft deze nauwelijks tot jurisprudentie geleid. Uit cijfers van de KBvG blijkt ook dat er slechts zeer beperkt beslag wordt gelegd op roerend goed. De reden laat zich raden: er wordt door deurwaarders vrijwel niet geëxecuteerd op goederen waarvan een netto-opbrengst niet valt te verwachten. Het lijkt dat de beroeps- en gedragsregels voldoende zijn om dit te voorkomen.

Bovenmatigheid

Het beslagverbod geldt niet voor zaken die bovenmatig zijn. De Memorie van Toelichting vermeldt daarover het volgende. In het tweede lid is bepaald dat het beslagverbod van het eerste lid niet geldt indien de zaken bovenmatig zijn. Bovenmatigheid duidt in dit kader op zaken die niet nodig zijn voor het voeren van een gewone, eenvoudige, huishouding. Zoals hiervoor reeds overwogen kan de bovenmatigheid zowel zien op het aantal zaken, als op de waarde van een enkele zaak. Bij de beoordeling van de bovenmatigheid moet bovendien acht geslagen worden op de omstandigheden van het specifieke geval.

De regering lijkt hiermee aan te sluiten bij artikel 295 lid 4 onder b Fw. Deze bepaling is destijds opgenomen in de

Wvsn omdat de wetgever de regeling neergelegd in het artikel 447 onder 1-3 Rv te beperkt vond.⁹

De regering lijkt zich hier echter te vergissen. Het doel van de wetwijziging is het borgen van het bestaansminimum; het bij de tijd brengen van het beslagverbod roerende zaken zodat de regeling naar de huidige maatstaven van een democratische rechtstaat en welvarende verzorgingsstaat voorziet in een humane behandeling van de schuldenaar bij het leggen van beslag op zijn roerende zaken. Aansprekende voorbeelden zijn bijvoorbeeld een koelkast of een computer. Er mag dus geen beslag worden gelegd op goederen als de schuldenaar daardoor onder dat bestaansminimum duikt. Van Dale definieert bovenmatig echter als extreem of excessief. Andere synoniemen zijn overdadig, overdreven, buitensporig en buitengewoon. Als het beslagverbod alleen dan niet geldt als sprake is van bovenmatigheid, mag dus geen beslag worden gelegd op inboedel voor zover die inboedel niet overdreven buitensporig is. Dat is niet in lijn met het systeem van de wet. Het systeem van de wet is dat de schuldenaar met zijn hele vermogen instaat voor zijn schulden¹⁰, waarbij hij wordt beschermd zodat hij niet onder het bestaansminimum wordt gedrukt. Bij een beslag op periodieke inkomsten behoudt de schuldenaar bijvoorbeeld het bedrag dat hij nodig heeft om van te leven, te weten ongeveer 90% van de bijstandsnorm. Het is dus niet zo dat uitsluitend het deel van het inkomen dat als bovenmatig heeft te gelden kan worden beslagen.

Timmerman had de voorkeur voor een andere optie: "huisraad en bedrijfsmiddelen vallen buiten het beslag, voor zover deze hoogstnoodzakelijk zijn."¹¹ De formulering van Timmerman sluit meer aan bij het systeem van de wet.

Dit lijkt ons ook beter en in lijn met de doelstelling van de regering: het bestaansminimum moet worden gewaarborgd. De schuldenaar moet in eerste instantie voldoen aan de uitspraak van de rechter en staat daartoe met zijn hele vermogen in, niet alleen met zijn bovenmatig vermogen. Dat dit een investering in levensruimte en -comfort vergt is vanzelfsprekend. Hij geniet slechts bescherming om het bestaansminimum niet aan te tasten.

Of een beslag wel of niet gelegd kan worden en of dat beslag wel of niet kan worden vervolgd, is afhankelijk van vele omstandigheden van het geval. De regering veronderstelt dat de deurwaarder met al deze omstandigheden rekening houdt, de zaken op waarde taxeert en een oordeel velt over goederenrechtelijke aanspraken. Een taak die hij uit moet voeren voor € 106,54, te weten het bedrag aan honorarium voor het beslag op roerende zaken. Tenzij de regering de deurwaarder tot executierechter maakt, hoort dit niet tot zijn taak. Voorstelbaar is daarbij dat die deurwaarder een fors aantal tuchtprocedures kan verwachten omdat zijn arbitraire oordeel de schuldeiser of de schuldenaar niet zal bevallen. Daarbij zorgt het oordeel van de deurwaarder

⁹ Kamerstukken II 1993-1994, 22 969, nr. 6, p. 17 en 18.

¹⁰ Zie art. 3:276 BW.

¹¹ L. Timmerman in J. Rijsdijk en J. Nijenhuis (red.), *Herziening van het beslagverbod roerende zaken. Een achterhaalde regeling bij de tijd gebracht*, Den Haag, Sdu 2012, p. 183.

alsnog voor rechtsongelijkheid, nu de ene deurwaarder een goed sneller als bovenmatig zal beoordelen dan de andere deurwaarder. En deze rechtsongelijkheid wil de regering blijkens de Memorie van Toelichting nu juist voorkomen. In tegenstelling tot de bedoeling van de regering, bestaat het risico dat er voor de praktijk minder houvast is nu sprake is van een subjectieve vaststelling.

Lid 3 verplicht de deurwaarder vervolgens om de schuldenaar die over een bovenmatige zaak beschikt in de gelegenheid te stellen deze zaak te vervangen door een niet als bovenmatig aan te merken vergelijkbare zaak. Het is de vraag op welke wijze de deurwaarder opvolging moet geven aan deze verplichting. De regering schrijft daar het volgende over. Indien de deurwaarder overgaat tot inbeslagname van een bovenmatige zaak die de beslagene niet kan missen dan dient hij de schuldenaar in de gelegenheid te stellen de bovenmatige zaak te vervangen door een niet als bovenmatig aan te merken vergelijkbare zaak. Dit kan bijvoorbeeld spelen bij een dure bontjas. De bontjas zal op grond van de bovenmatigheid in beslag genomen kunnen worden terwijl de schuldenaar wel moet kunnen blijven beschikken over een winterjas. Het is afhankelijk van de omstandigheden van het geval op welke wijze hieraan concreet invulling wordt gegeven. Het ligt het meest voor de hand dat de beslaglegger na de beslaglegging de beslagene enige tijd laat om een vervangende zaak aan te schaffen. Indien de beslagene niet beschikt over de daarvoor benodigde gelden kan er ook voor worden gekozen om de schuldenaar specifiek ten behoeve van de aanschaf van de noodzakelijke zaak een gedeelte van de executieverkoopopbrengst toe te bedelen.

De laatste categorie van zaken waar het beslagverbod voor geldt, betreft zaken van hoogstpersoonlijke aard en gezelschapsdieren, alsmede de voor hun verzorging noodzakelijke zaken. Bij zaken van hoogstpersoonlijke aard kan gedacht worden aan trouwringen of fotoboeken. Bij gezelschapsdieren gaat het om dieren die in de woning verblijven, bestemd zijn om te houden voor gezelschap en waarmee de schuldenaar een grote emotionele band voelt. Dieren die worden gehouden voor de hobby of uit liefhebberij, zoals paarden, pony's, geiten en kippen, kwalificeren niet als gezelschapsdieren, want de veronderstelling is dat zij niet in huis worden gehouden. In het gros van de gevallen zal het gezelschapsdier een hond of een kat betreffen. Als de schuldenaar echter in de woning katten of honden fokt voor de verkoop (en dus niet houdt voor gezelschap) kunnen de dieren wel in beslag worden genomen. Overigens past hierbij de kanttekening dat dieren vaak slechts een beperkte vermogenswaarde hebben (en bij inbewaringneming verzorging behoeven en dus geld kosten) zodat om die reden beslag op niet-gezelschapsdieren ook dan achterwege zal blijven.

Hoewel een modernisering van het beslagverbod op roerende zaken vanzelfsprekend is, brengt het voorstel ook een onbedoeld risico met zich. Als de schuldenaar weet dat zijn inboedel niet in beslag is te nemen, terwijl zijn banksaldo dat wel is, dan zal die schuldenaar zijn banksaldo

aanwenden om meer dan noodzakelijke inboedel aan te schaffen. Een nieuwe televisie of spelcomputer, een extra televisie voor op de slaapkamer, een nieuwe fiets en naast een computer een tablet omdat dat wel praktisch is. De schuldenaar wordt gestimuleerd om niet-noodzakelijke aankopen te doen omdat op die manier vermogen buiten het bereik van de schuldeisers wordt gehouden. Hierdoor wordt de onwillige schuldenaar sterk in bescherming genomen.

Dit probleem zou eenvoudig zijn te voorkomen door te bepalen dat niet onder het beslagverbod vallen goederen die zijn aangeschaft na de datum waarop de schuldenaar wist of redelijkerwijs kon vermoeden dat hij de daarvoor benodigde gelden aan zou moeten wenden voor het aflossen van zijn schuld. Gedacht kan worden aan de datum waarop de procedure wordt ingeleid of het vonnis is gewezen. De regering houdt met het aanschaffen van nieuwe goederen wel rekening door het beslagverbod niet te laten gelden voor de schulden die daardoor zijn ontstaan. Indien de vordering waarvoor beslag wordt gelegd verband houdt met de aanschaf van de zaak is beslag op grond van artikel 448 Rv steeds mogelijk: een schuldenaar kan zich niet beroepen op het beslagverbod indien de fiets of computer in beslag wordt genomen omdat hij de aankoopprijs niet heeft voldaan.

De regering licht nog toe: hoewel er regelmatig inboedelzaken in beslag worden genomen, komt het maar in een relatief zeer klein aantal beslagen tot een executieverkoop. Het vermoeden rijst daardoor dat het inboedelbeslag veelal niet dient om de in beslag genomen goederen te verkopen om zo de vordering te verhalen, maar veeleer om schuldenaren te bewegen tot een 'vrijwillige' betalingsregeling. De druk om schuldenaren via een inboedelbeslag te bewegen tot een dergelijke regeling is logischerwijs het grootst bij schuldenaren die niet of nauwelijks over afloscapaciteit beschikken. Immers, beschikt de persoon over onbeslagen inkomen of vermogen dan is het veelal efficiënter voor een beslaglegger om de vordering te verhalen door beslag op dat inkomen of vermogen te leggen.

Van een beslag op een inboedel gaat zeker druk uit. Een druk die niet alleen legitiem, maar ook nuttig is. Bij een beslag op de inboedel komt de deurwaarder bij iemand thuis, heeft contact met de schuldenaar om de mogelijkheden en onmogelijkheden te bespreken en kan hij een inschatting maken van de verhaalsmogelijkheden. Een beslag op roerende zaken wordt meestal ingezet als er geen voor verhaal vatbaar vermogen bekend is, maar dat wil niet zeggen dat er geen voor verhaal vatbaar vermogen is. Omdat de schuldenaar niet gedwongen kan worden om opgave te doen van zijn vermogen en de deurwaarder dit niet zelfstandig kan achterhalen, is het hem onbekend of de schuldenaar niet wil of niet kan betalen. Juist na een beslag op roerende zaken komt een betalingsregeling vaak tot stand. Dat er weinig executieverkopen zijn houdt verband met het feit dat de executie niet kosteneffectief is en dat deurwaarders op grond van de beroeps- en gedragsregels al gehouden zijn om geen onnodige kosten te maken.

3.2 Executie van roerende zaken

Digitale aankondiging

Artikel 464 Rv komt te luiden:

De aankondiging van de verkoop geschiedt door bekendmaking op een of meer algemeen toegankelijke websites van de plaats, de dag en het uur van de verkoop, dan wel via welke website en gedurende welke periode er kan worden geboden. Bij de aankondiging wordt de aard van de zaken aangeduid zonder vermelding van nadere bijzonderheden.

Artikel 465 Rv wordt als volgt gewijzigd:

In het eerste lid van artikel 465 Rv wordt "Het aanslaan der biljetten" vervangen door "De aankondiging van de verkoop", en wordt na "tenminste vier dagen vóór" ingevoegd "de aanvang van".

De Memorie van Toelichting vermeldt over dit onderwerp het volgende.

In navolging van de regeling bij de verkoop van onroerende zaken (artikel 516) geschiedt de aankondiging van de verkoop door bekendmaking via een algemeen toegankelijke website. De plicht tot het aanslaan van biljetten (het ophangen van pamfletten waarin de executieveiling wordt aangekondigd) en de plicht tot het plaatsen van een dagbladadvertentie vervalt. Het blijft de deurwaarder evenwel vrijstaan om de executieverkoop naast de aankondiging op een of meer algemeen toegankelijke website ook op een andere wijze bekend te maken. Doorslaggevend hierbij is steeds het bereiken van een zo groot mogelijk aantal potentieel geïnteresseerden opdat met de veiling een zo hoog mogelijk netto-opbrengst kan worden behaald. Bijkomend voordeel is dat de aankondiging van de executieverkoop via internet veelal goedkoper is dan de thans voorgeschreven wijze van het aanslaan van biljetten en het plaatsen van een dagbladadvertentie. In de praktijk wordt naast deze wettelijke voorgeschreven methoden van aankondiging van de verkoop al veelvuldig gebruik gemaakt van het aankondigen van de executieverkoop via internet.¹²

Dit onderdeel zorgt voor een effectievere aankondiging van executieverkopen. Met de bekendmaking van de verkoop moet een zo groot mogelijk publiek worden bereikt zodat zoveel mogelijk potentiële kopers bieden. Met een advertentie wordt slechts een beperkt deel van de mogelijke veilingkopers bereikt. Door de digitale aankondiging zal de executieopbrengst hoger zijn, omdat tegen lage kosten ook buiten de betrokken regio belangstelling kan worden gewekt. Op de website kan op eenvoudige en relatief goedkope wijze zowel voldoende informatie over de veiling zelf, zoals de veilingvoorwaarden, als over het te veilen object worden geplaatst zoals foto's en een omschrijving.

Digitale verkoop

Artikel 463 Rv wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt "binnen zijn ambtsgebied gelegen".

2. Onder vernummering van het tweede en derde lid tot het vierde en het vijfde lid, worden twee leden ingevoegd, luidende:

De openbare verkoop kan ook uitsluitend of gelijktijdig via internet plaatsvinden via een algemeen toegankelijke website.

3. De algemeen toegankelijke website waarop de verkoop plaatsvindt, is ingericht met passende technische maatregelen om de betrouwbaarheid en veiligheid te waarborgen. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen hieromtrent nadere regels worden gesteld.

De Memorie van Toelichting vermeldt over dit onderdeel het volgende.

Bij verkoop via internet kan een breder publiek worden bereikt dan bij verkoop via de traditionele methode van zaalveiling. Veilen via internet leidt bovendien tot meer transparantie omdat eenieder kennis kan nemen van het verkoopproces. Hierdoor kan verkoop via internet bijdragen aan een hogere opbrengst tegen lagere kosten.

Dit onderdeel draagt bij aan een effectievere tenuitvoerlegging. Het internet is het instrument bij uitstek voor de executoriale verkoop. Al geruime tijd bestaat de mogelijkheid voor de executoriale verkoop van onroerende zaken via internet. Ook faillissementsverkopen en andere veilingen vinden volop via internet plaats. Vanwege de digitalisering van de maatschappij is het kopen via internet inmiddels gewoonged geworden. Over het algemeen levert het een betere prijs op. Wie gaat er immers nog naar een fysieke veiling waar slechts een enkele inboedel wordt verkocht? Binnen Europa zijn er inmiddels diverse landen die digitale verkoop mogelijk maken, waaronder Duitsland, Frankrijk, Zweden, Letland en Hongarije.

Evenals bij executieveilingen van woningen en panden kan gekozen worden voor een zaalveiling, een online veiling of een combinatie van deze twee veilingen: een zaalveiling met daarbij de mogelijkheid om online te bieden (ook wel de hybride veiling). Welke wijze van veiling aangewezen is, is afhankelijk van de te veilen roerende goederen. Naast de mogelijkheid van veiling via internet of met behulp van internet wordt internet ook de aangewezen weg voor het aankondigen van de veiling.

De keuzevrijheid die de deurwaarder en de executant behouden is van belang. De deurwaarder is gehouden de verkoop zo in te richten dat een zo hoog mogelijke opbrengst verwacht mag worden. De verantwoordelijkheid voor het creëren van een optimale regeling voor executieveilingen moet de wetgever dus niet naar zichzelf toetrekken, maar neerleggen bij de openbaar ambtenaar die met de executie is belast.

Onderhandse verkoop

De regering maakt het in het voorontwerp nog altijd niet mogelijk dat de gerechtsdeurwaarder in beslag genomen goed onderhands verkoopt. Dat is een gemiste kans omdat een onderhandse verkoop vaak veel minder kosten met zich meebrengt en de netto-opbrengst daardoor dus kan worden vergroot. De gerechtsdeurwaarder is uit hoofde van zijn

¹² Zie over dit onderdeel uitgebreid: Ph. Fruytier, 'Executoriale veiling van roerende zaken via internet. Een onderzoek naar de executoriale veiling-waarborgen in het internettijdperk', in: S.J.W. van der Putten en M.R. van Zanten (red.) *Compendium beslag- en executierecht*, Den Haag, Sdu 2018.

ambt reeds gehouden om de executie onpartijdig en onafhankelijk uit te voeren en een zo hoog mogelijke netto-opbrengst te realiseren zodat het besluit om en op welke wijze tot (onderhandse) verkoop kan worden overgegaan aan hem kan worden toevertrouwd. Om misbruik te voorkomen zou bepaald kunnen worden dat de beslaglegger of de zijnen niet als onderhandse koper op kunnen treden.

3.3. Motorrijtuigen

Na artikel 441 Rv wordt een artikel ingevoegd, dat het beslag op motorrijtuigen vereenvoudigt. Het nieuwe art. 442 Rv luidt als volgt:

1. In afwijking van artikel 440, kan beslag op een motorrijtuig of aanhangwagen geschieden bij een proces-verbaal van een deurwaarder dat, behalve de gewone formaliteiten, op straffe van nietigheid inhoudt:
 - a. de vermelding van de voornaam, naam en woonplaats van de executant en de naam en woonplaats van de schuldenaar;
 - b. de vermelding van de titel uit hoofde waarvan het beslag wordt gelegd;
 - c. een omschrijving van het in beslag te nemen motorrijtuig of de in beslag te nemen aanhangwagen, alsmede het kenteken van het motorrijtuig of de aanhangwagen;
 - d. indien het beslag niet wordt gelegd door een deurwaarder ten kantore van wie woonplaats is gekozen overeenkomstig artikel 439, derde lid, een keuze van woonplaats ten kantore van de deurwaarder die het beslag legt, en
 - e. indien nodig, instructies inzake het verplicht afgeven van het motorrijtuig of de aanhangwagen aan de deurwaarder ten behoeve van de executie.
2. Het proces-verbaal van inbeslagneming zal onverwijld in het kentekenregister, bedoeld in artikel 42 Wegenverkeerswet 1994, worden ingeschreven.
3. Een afschrift van het proces-verbaal zal niet later dan drie dagen na de inschrijving aan de schuldenaar worden betekend.
4. In dit artikel wordt onder motorrijtuig verstaan een motorrijtuig als bedoeld in artikel 1, sub c, Wegenverkeerswet 1994, onder aanhangwagen een aanhangwagen als bedoeld in artikel 1, sub d, Wegenverkeerswet 1994 en onder kenteken een kenteken als bedoeld in artikel 1, sub g, Wegenverkeerswet 1994.

De Memorie van Toelichting vermeldt op dit punt het volgende. Met dit voorstel wordt voor motorrijtuigen, net als het geval is bij beslag op onroerende zaken, een administratief beslag (bureaubeslag) geïntroduceerd. Behalve de gewone formaliteiten kan het proces-verbaal, indien nodig, instructies bevatten inzake het verplicht afgeven van het motorrijtuig aan de deurwaarder ten behoeve van de executie. Dit is nodig om ervoor te zorgen dat het motorrijtuig ook daadwerkelijk aanwezig is bij de verkoop. Uiteraard kan de deurwaarder er ook voor kiezen om het motorrij-

tuig direct in gerechtelijke bewaring te geven na het leggen van beslag. De deurwaarder kan er ook voor kiezen om het motorrijtuig bij de schuldenaar te laten en hem bijvoorbeeld op te dragen het motorrijtuig een dag voor de executieverkoop neer te zetten voor zijn woning of bij het kantoor van de deurwaarder. Het niet voldoen aan deze verplichting is strafbaar op grond van artikel 198 Sr omdat er dan sprake is van onttrekking van een goed aan het beslag.

Het proces-verbaal van beslaglegging wordt ingeschreven in het kentekenregister. De inschrijving in het kentekenregister zorgt ervoor dat het kenteken niet kan worden overgeschreven op naam van een derde, zoals een koper. Deze blokkerende werking zal worden geregeld door een wijziging van het Kentekenreglement.

Met het wetsvoorstel wordt dus een administratief beslag ingevoerd voor beslaglegging op motorrijtuigen en aanhangwagens. Het motorrijtuig moet nu nog worden gezien door de deurwaarder. Dit leidt ertoe dat de deurwaarders op pad moeten om het motorrijtuig op te sporen. Zo zullen zij rondrijden in de buurt van de woning van de schuldenaar of op andere plaatsen op zoek naar motorrijtuigen die beslagen kunnen worden. Het zoeken kost tijd en geld, terwijl de kenmerken van het motorrijtuig eenvoudig zijn vast te stellen door inzage in het kentekenregister van de RDW.

Deze aangepaste regeling maakt beslag dus mogelijk zonder dat de deurwaarder het motorrijtuig daadwerkelijk heeft aangetroffen. Hij kan zich voor het leggen van het beslag baseren op de informatie die hij kan vinden in het kentekenregister. Omdat alleen Nederlandse kentekens in het kentekenregister zijn ingeschreven, blijft beslaglegging via artikel 440 Rv ook mogelijk.

De voorgestelde regel is zonder meer waardevol voor de praktijk. Het is op dit moment namelijk nog vrij eenvoudig de beslaglegging op een motorrijtuig te frustreren. De schuldeiser, die er op basis van recherche in het kentekenregister mee bekend is geworden dat zijn schuldenaar een bepaald motorrijtuig in zijn bezit heeft, is nu voor de beslaglegging nog afhankelijk van het geluk dat de door hem ingeschakelde deurwaarder heeft tijdens zijn route het betreffende motorrijtuig daadwerkelijk ergens aan te treffen. Door deze wijziging zal elk motorrijtuig van de schuldenaar zonder problemen kunnen worden beslagen. Ondanks de voorgestelde wijziging blijft het voor de daadwerkelijke executie van het motorrijtuig uiteraard noodzakelijk dat de deurwaarder op het moment van verkoop het motorrijtuig in handen heeft gekregen. Het voorgestelde art. 442 lid 1 sub e Rv met betrekking tot de instructies inzake het verplicht afgeven van het motorrijtuig aan de deurwaarder ten behoeve van de executie kan bijdragen aan een efficiënte executie.

Het kentekenregister is, zoals de regering schetst, een registratie van gekentekende voertuigen en geen eigendomsregister. Dit hoeft geen probleem te zijn. Als niet de kentekenuhouder maar een derde kan aantonen dat hij eigenaar is van het motorrijtuig dan zal het beslag moeten worden opgeheven. De regering gaat er echter volstrekt ten onrechte van

uit dat het beslag in dat geval niet kleeft. Een beslag ligt op een goed en blijft liggen totdat het beslag door de beslaglegger of de rechter is opgeheven. Deze dogmatiek is van groot belang in het kader van de rechtszekerheid en het voorkomen van eigenrichting.

4. Bankbeslag en beslagvrije voet

Onderdeel R (475 a lid 5 Rv)

Beslag onder een derde op een of meer vorderingen van de schuldenaar tot periodieke uitkeringen waaraan een beslagvrije voet is verbonden, is slechts geldig voor zover de periodieke uitkering de beslagvrije voet overtreft.¹³ In artikel 475c Rv is bepaald aan welke vorderingen tot periodieke betaling een beslagvrije voet verbonden is. Verlof tot het leggen van conservatoir beslag op een dergelijke periodieke vordering kan eerst worden verleend nadat de schuldenaar is gehoord, of althans in de gelegenheid daartoe is gesteld.¹⁴

Die waarborgen kunnen worden omzeild wanneer het beslag niet wordt gelegd onder de derde die de periodieke uitkering verschuldigd is, maar onder de bank waar de periodieke uitkering op de rekening wordt bijgeschreven. Met andere woorden: het beslag wordt dan niet gelegd bij de bron maar bij de monding. Het effect van beide beslagen verschilt uiteraard. Bij het bankbeslag wordt alleen het saldo getroffen dat ten tijde van de beslaglegging op de rekening 'stond'. Het beslag treft niet de posterieure bijbeschrijving van de periodieke uitkering.¹⁵ De anterieure bijbeschrijving echter wel.

In zowel de civiele als in de tuchtrechtspraak is met enige regelmaat de vraag aan de orde gekomen of het kiezen van zo'n 'omleidingsroute' in de gegeven omstandigheden wel toelaatbaar moet worden geacht. Vaste tuchtrechtspraak is dat sprake is van misbruik van recht indien beslag wordt gelegd op een bankrekening die uitsluitend door een uitkering of door loon wordt gevoed, terwijl de beslagene geen ander inkomen heeft, waaruit zijn primaire levensbehoeften kunnen worden voldaan en de gerechtsdeurwaarder met die omstandigheid bekend is of moest zijn.¹⁶

In de civiele rechtspraak is geoordeeld dat aan doel en strekking van de beslagvrije voet ernstig afbreuk wordt gedaan wanneer door het beslag op de bankrekening geen geld meer ter beschikking is voor het levensonderhoud en dat een beslag onder de bank op de rekening van de gerech-

tigde niet zal beklijven voor zover daarop het beslagvrije deel van de periodieke uitkering is gestort.¹⁷

In feite is die jurisprudentie gecodificeerd met het voorgestelde artikel 475a lid 5 Rv. Het bankbeslag strekt zich gedurende een maand niet uit tot de bedragen genoemd in artikel 475da Rv (welk artikel is opgenomen in de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet¹⁸ maar nog niet in werking is getreden).

Die tijdsperiode houdt ermee verband dat normaliter de volgende periodieke uitkering, na ommekomst van die maand, op de rekening wordt bijgeschreven en die posterieure bijbeschrijving valt, zoals gezegd, niet onder het bankbeslag. De regering heeft echter geen opvolging gegeven aan het in het KBvG-preadvies opgenomen voorstel om te werken met een zekere afbouw van de beslagvrije voet. Het bedrag dat de schuldenaar nog minimaal nodig heeft om van rond te komen, is echter mede afhankelijk van de vaste lasten van de betreffende maand en het moment waarop die zijn of worden betaald. Het voorontwerp gaat er ten onrechte van uit dat het volledige bedrag de gehele maand ter beschikking moet staan.

Voor ieder natuurlijk persoon – de regeling heeft geen betrekking op rechtspersonen – geldt een bepaald beslagvrij bedrag. De herkomst van het bedrag doet niet ter zake. Dat wil zeggen, het hoeft niet afkomstig te zijn uit een periodieke uitkering. Dat is gunstig voor ZZP'ers. Zij vallen namelijk in beginsel niet onder de regeling van de beslagvrije voet.¹⁹

Gunstig is de regeling ook voor natuurlijke personen die rekeningen aanhouden bij verschillende banken. Het beslagvrije bedrag geldt namelijk per bank. De regering heeft dit probleem onderkend, maar is bereid om dit nadeel op de koop toe te nemen. Dat zou in de toekomst anders kunnen worden wanneer zonder grote inspanningen een actueel overzicht is te krijgen van het totaal aan bankrekeningen dat de schuldenaar heeft en de saldi daarop, bijvoorbeeld door een bankrekeningenregister.²⁰ Hoewel de beslagvrije voet is bedoeld om te voorkomen dat een schuldenaar over onvoldoende middelen van bestaan beschikt, creëert de regering met dit voorstel de mogelijkheid om veel meer te besteden over te houden en zelfs vermogen op te bouwen door 1) de beslagvrije voet op iedere bank van toepassing te verklaren, 2) geen rekening te houden met een afbouw en 3) geen rekening te houden met de inkomsten van de partner. Dit leidt tot een onevenredige benadeling van de schuldeij-

13 Art. 475b lid 1 Rv.

14 Art. 720 Rv.

15 HR 7 juni, «NJ» 1929, p. 1285, m.nt. PS (*Girobeslag*).

16 Hof Amsterdam 15 november 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:4538, Hof Amsterdam 22 augustus 2017.

17 Rb. Oost-Brabant 7 september 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:4835. Zie voorts Rb. Amsterdam 13 oktober 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:7766, Rb. Amsterdam 25 maart 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:2020 (dat overigens via de 'band' van de noodtoestand, in plaats van die van misbruik van recht, tot dezelfde uitkomst komt), Rb. Noord-Nederland 21 oktober 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:5035, Hof Den Bosch 21 april 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:1496, Rb. Rotterdam 17 oktober 2014, ECLI:NL:RBROT:2014:8478 en Rb. Amsterdam 16 november 2009, ECLI:NL:RBAMS:2009:BK3544. Anders Rb. Arnhem 13 maart 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BA2040.

18 *Stb.* 2017, 110. Het artikel is nog niet in werking getreden.

19 MvT, p. 8, 11.

20 MvT, p. 10.

sers. Het betreft bedragen die niet meer aangewend worden voor de aflossing van gemaakte schulden.

5. Overige wijzigingen

5.1 Beslag bij een derde

Onderdeel H (artikel 461d Rv)

Dit onderdeel wijzigt artikel 461d Rv. Dit artikel bepaalt dat een zaak die zich onder een derde bevindt ook kan worden beslagen volgens de afdeling inzake executoriaal beslag op roerende zaken die geen registergoederen zijn, in plaats van volgens het derdenbeslag. Voorwaarde is wel dat de derde hiertegen geen bezwaar maakt. Beroept de derde zich erop dat hij het beslag niet hoeft te dulden, dan moeten de regels voor het derdenbeslag worden gevolgd. Voorgaande situatie kan voorkomen in het geval dat een deurwaarder beslag wil leggen op een roerende zaak, zoals een auto of inboedel, en op het moment dat hij het beslag wil leggen er achter komt dat de goederen zich niet bij de schuldenaar bevinden maar bij een derde. De deurwaarder kan er dan op grond van artikel 461d Rv voor kiezen om de beslaglegging nog steeds voort te zetten als een beslag op een roerende zaak, hoewel er eigenlijk sprake is van een derdenbeslag. Dit kan de deurwaarder echter alleen zolang de derde zich hier niet tegen verzet. De derde kan het beslag bijvoorbeeld dulden, omdat een derdenbeslag extra vereisten voor de derde kent, zoals de verplichting een derdenverklaring af te geven. Wil de derde niet meewerken aan het beslag, dan wordt het een derdenbeslag en gelden de regels inzake het derdenbeslag. Artikel 461d vereist dat het formulier voor de derdenverklaring als bedoeld in artikel 475 Rv binnen drie dagen na het leggen van het beslag aan de derde worden betekend. Wordt het formulier niet op tijd betekend, dan vervalt het beslag van rechtswege.

De voorgestelde wijziging zorgt ervoor dat het moment waarop de drie dagen gaan lopen, wordt gewijzigd. Nu is het beginmoment de beslaglegging overeenkomstig artikel 440 Rv. In de praktijk komt het echter voor dat de derde pas later dan na drie dagen in verzet komt, waardoor er eigenlijk een formulier voor de derdenverklaring betekend had moeten worden (zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Rechtbank Midden-Nederland van 10 januari 2014 (ECLI:NL:RBMNE:2014:31)). Om te voorkomen dat een beslag later kan vervallen doordat de derde pas na de termijn in verzet komt, wordt nu bijna altijd bij de betekening van het beslagexploot tevens een formulier voor de derdenverklaring betekend. Heeft de derde echter geen bezwaar tegen het beslag dan is betekening van het formulier onnodig en leidt het alleen maar tot hogere kosten voor de schuldeiser (en de schuldenaar). Om deze reden wordt het beginmoment van de termijn gewijzigd. Voorgesteld wordt om aan te sluiten bij het moment waarop de derde in verzet komt. Op dat moment is duidelijk dat het beslag overgaat in een derdenbeslag en is het formulier daadwerkelijk nodig. Zo hoeft niet in alle gevallen het formulier voor de derdenverklaring te worden betekend bij

de beslaglegging. Uiteraard kan dit wel als de derde al bij de beslaglegging aangeeft dat hij het beslag niet duldt. Als er echter geen aanwijzingen zijn dat de derde in verzet zal komen, kan de betekening van het formulier achterwege worden gelaten. Komt de derde daarna toch nog in verzet, dan kan het formulier alsnog worden betekend, zonder dat het beslag inmiddels van rechtswege is vervallen

Er is nogal wat onnodige verwarring over het beslag op een goed bij een derde of onder een derde. Vreemd genoeg is het in beginsel niet toegestaan om bij een beslag bij een derde de toegang te forceren in aanwezigheid van de hulpofficier van justitie. De derde is niet tot medewerking verplicht, uitsluitend tot verklaring wat hij ten tijde van het beslag van de schuldenaar onder zich had. De beslaglegger is dus volledig afhankelijk van de medewerking van de derde. Op de beslaglegger rust vervolgens de bewijsplicht voor het niet volgens waarheid verklaren. Het is niet moeilijk voorstelbaar dat het op deze wijze kinderlijk eenvoudig is om vermogen aan verhaal te onttrekken, bijvoorbeeld door het stallen van waardevolle zaken in de garage van de buurman. Het is aan te bevelen dat het is toegestaan om met verloop van de voorzieningenrechter de toegang te forceren als er beslag moet worden gelegd bij een derde.²¹

5.2 Termijn verklaring derdenbeslag

Onderdeel U (artikel 476a Rv)

Artikel 476a Rv wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "Zodra vier weken zijn verstreken na het leggen van het beslag" vervangen door "Zodra twee weken zijn verstreken na het leggen van het beslag" en wordt na "die door het beslag zijn getroffen" een zin ingevoegd, luidende: Indien de schuldenaar de derde dit binnen twee weken na het leggen van het beslag schriftelijk verzoekt, wordt de verklaring gedaan zodra vier weken zijn verstreken na het leggen van het beslag.
2. In het tweede lid wordt "geëxecuteerde" telkens vervangen door "schuldenaar".
3. Er wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende: Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gegeven aangaande de kosten die door de derde-beslagene kunnen worden gerekend voor het doen van de verklaring en de afwikkeling van het beslag.

De Memorie van Toelichting vermeldt op dit punt het volgende.

Dit onderdeel wijzigt de termijn waarbinnen de derdenverklaring moet worden gedaan. In lid 1 van artikel 476a Rv is bepaald dat de derdenverklaring afgegeven moet worden zodra vier weken zijn verstreken na het leggen van het derdenbeslag. Daartoe moet op grond van artikel 476b Rv een bij het Besluit Verklaring derdenbeslag vastgesteld

21 Zie hierover uitgebreid: I. van Marsbergen en D.J.C. Blox, 'Executoriaal beslag van roerende zaken bij of onder een derde', in: S.J.W. van der Putten en M.R. van Zanten (red.) *Compendium beslag- en executierecht*, Den Haag, Sdu 2018.

formulier worden gebruikt. In de toelichting bij het Besluit Verklaring derdenbeslag is vermeld dat de derde vier weken de tijd heeft om de verklaring af te leggen. Deze toelichting leidt in combinatie met de wetstekst in de praktijk tot onduidelijkheid over de vraag of de verklaring binnen vier weken na de beslaglegging moet worden afgegeven of dat na de beslaglegging juist eerst vier weken moet worden afgewacht en dat de derde dan pas met de verklaring mag komen.

Deze termijn is bedoeld om de schuldenaar de mogelijkheid te geven om in verzet te komen tegen de beslaglegging of executie. Daarmee kan worden voorkomen dat op de derde de verklaringplicht komt te rusten en dus bekend wordt welke tegoeden hij aanhoudt bij de bank. Daarnaast geeft de termijn de derde de gelegenheid om zorgvuldig een verklaring op te stellen en wordt voorkomen dat er bij de derde op wordt aangedrongen om snel een verklaring af te leggen die hem later wellicht in moeilijkheden kan brengen, bijvoorbeeld omdat de verklaring achteraf onjuist blijkt te zijn.

Dit onderdeel verkort ten eerste de, op grond van het huidige systeem onduidelijke, termijn voor de derdenverklaring. De derdenverklaring moet op grond van de voorgestelde regeling worden gedaan na twee weken. De derde heeft dus twee weken om de verklaring op te maken. Deze kortere termijn sluit aan bij de huidige praktijk, waarin al een kortere termijn tussen de derde en de schuldenaar wordt afgesproken. De schuldenaar kan deze kortere termijn tegengaan door een schriftelijke mededeling dat hij deze termijn van twee weken te kort vindt. In dat geval dient de verklaring uiterlijk na vier weken te worden gedaan. Overigens blijft verkorting van de twee weken-termijn met instemming van de schuldenaar nog steeds mogelijk. Het voordeel van de verkorting van de termijn tot twee weken is dat de schuldeiser sneller weet wat er precies door het beslag is getroffen. Bovendien kan de informatie in de derdenverklaring voor de schuldeiser reden zijn niet verder te gaan met de bodemzaak. Dit zal het geval kunnen zijn wanneer blijkt dat er geen goederen zijn om te beslaan, waardoor partijen misschien liever een betalingsregeling treffen. De schuldenaar zal bovendien vaak direct na het beslag in verzet komen en niet eerst weken wachten waarin het beslag blijft liggen. Hij zal direct een opheffingskortgeding starten om het beslag eraf te krijgen, waardoor de verklaring niet meer hoeft te worden gedaan.

Dit onderdeel zorgt voor een verbetering van de positie van de beslaglegger en geeft de derde-beslagene, die zonder zijn wil bij het conflict tussen schuldeiser en schuldenaar wordt betrokken, duidelijkheid over de op hem rustende verplichtingen.

Hoewel de regering met het aanpassen van de termijn ook de onduidelijkheid daarover wil oplossen, lijkt dit niet het geval. De wijziging van het Besluit Verklaring derdenbeslag maakt alleen een einde aan de onduidelijkheid inzake het

aanvangsmoment van de termijn. De verklaring moet *na* twee of vier weken na de beslaglegging worden gedaan. Het zou verstandig zijn om de termijn te fixeren, bijvoorbeeld op binnen drie dagen na het verstrijken van twee of vier weken na beslaglegging. Hiermee treedt het verzuim van rechtswege in. Doet de derde de verklaring niet op tijd, dan kan hij worden veroordeeld tot betaling van het bedrag waarvoor beslag is gelegd.

Wat nog steeds ongeregeld blijft is het verschil in gevolg van het niet of niet juist afleggen van een derdenverklaring na conservatoir of executoriaal beslag. Daar waar de schuldeiser na het niet of onjuist afleggen van een derdenverklaring na executoriaal beslag op grond van art. 477a Rv een verklaringsprocedure kan starten waarin de beslaglegger op eigen naam kan worden veroordeeld tot betaling van het bedrag waarvoor beslag is gelegd, lijkt de beslaglegger in de conservatoire fase met lege handen te staan omdat de aan de executoriaal beslaglegger toekomende bevoegdheid om het afleggen van de verklaring door de derde af te dwingen of een afgelegde verklaring te betwisten, niet van overeenkomstige toepassing is verklaard op het conservatoir beslag.

Dit lijkt een vergissing, die de regering nu had kunnen herstellen. Door beslaglegging in de conservatoire fase ontstaat tussen de beslaglegger en de derde-beslagene een verbintenis uit de wet. Op grond hiervan rust op de derde-beslagene de rechtsplicht om een verklaring af te leggen binnen de termijn en op de wijze zoals nader omschreven in de artikelen 476a en 476b Rv. Het belang van de beslaglegger bij het tijdig en volledig afleggen van een dergelijke verklaring in de conservatoire fase is evident. Het stelt hem in staat te beoordelen of de derde-beslagene te zijner tijd (voldoende) verhaal biedt voor de tegen de schuldenaar ingestelde vordering. Indien dat niet het geval blijkt te zijn dan kan de beslaglegger bijvoorbeeld overwegen om de vordering niet langer te handhaven of andere (derden)beslagen te leggen. Kortom: het van overeenkomstige toepassing verklaren van de executoriale beslagartikelen 476a en 476b Rv in de conservatoire fase is zinledig indien daarvan geen nakoming kan worden gevorderd.²²

Naar het in onze ogen terechte oordeel van de voorzieningenrechter in Amsterdam moet op grond van een redelijke uitleg van de artikelen 723, 476a en 477a Rv worden aangenomen dat het instellen van een vordering tot het doen van verklaring in kort geding in beginsel niet is uitgesloten. De voorzieningenrechter verwijst naar het Ontwerp van de Invoeringswet Boeken 3-6 Nieuw B.W. eerste gedeelte, (nummer 16 593) artikel 723 Rv dat aanvankelijk bepaalde dat de termijn van artikel 476a eerste lid Rv tot het doen van verklaring begint te lopen vanaf de betekening van de executoriale titel aan de derde, zodat de derde daartoe pas in de executoriale fase kon worden verplicht. Artikel 723

22 Rb. Limburg 21 juni 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:5692

Rv is in de zogeheten Bezemwet echter aangepast aan de huidige redactie, waarbij de toelichting vermeldt: "Hier is een misslag hersteld. De bestaande redactie sloot onbedoeld elke mogelijkheid uit dat de beslaglegger te weten komt of het beslag doel getroffen heeft, voordat hij, wellicht jaren later, een executoriale titel heeft verkregen."²³ Gelet op deze passage acht de voorzieningenrechter het verdedigbaar dat ook in de conservatoire fase in kort geding kan worden gevorderd dat een derde wordt veroordeeld naar aanleiding van een beslag te verklaren, bijvoorbeeld wanneer de derde daarmee volledig in gebreke blijft of wanneer aan die verklaring zodanige (formele) gebreken kleven dat deze de beslaglegger geen enkel houvast biedt bij de beoordeling of zijn beslag doel heeft getroffen.²⁴

Daar waar deze bepaling moet bijdragen aan het vergemakkelijken van de keuze van de schuldeiser daadwerkelijk de bodemzaak na beslaglegging te starten wreekt het ontbreken van een sanctie op het niet afleggen van de verklaring in deze fase. Het is de moeite waard dat onderzocht wordt of het niet verstandig is dat aan deze ongelijkheid een einde wordt gemaakt en de verplichting tot het afleggen van een derdenverklaring ook na conservatoir beslag kan worden afgedwongen in een verklaringsprocedure. Bij gebrek aan een titel in deze fase kan de derde slechts worden veroordeeld tot betaling van het door de schuldenaar verschuldigde bedrag voor zover dit in de op het conservatoir beslag volgende bodemzaak wordt vastgesteld.

5.3 Aanzegging gerechtelijke ontruiming

Onderdeel W (artikel 555 Rv)

Dit onderdeel voegt een nieuw lid aan artikel 555 Rv toe. Artikel 555 Rv regelt de gedwongen ontruiming van onroerende zaken. Voorafgaand aan de ontruiming dient, naast het vonnis van de rechter, de datum bij exploit door de deurwaarder aan de schuldenaar te worden betekend. In de praktijk komt het echter voor dat er na de betekening wordt afgezien van de ontruiming, bijvoorbeeld omdat er alsnog een betalingsregeling is getroffen. Als de schuldenaar na een tijdje de betalingsregeling toch weer niet nakomt, kan de schuldeiser alsnog op basis van het eerder betekende exploit tot ontruiming overgaan. Dit is thans mogelijk zonder dat de beslagene op de hoogte wordt gesteld van de nieuwe datum van ontruiming, zolang de ontruiming maar binnen een jaar plaatsvindt. Dit omdat daarna op grond van artikel 503 Rv een hernieuwd bevel nodig is, waarna na drie dagen de ontruiming kan plaatsvinden. De deurwaarder staat dan plotseling op de stoep om tot ontruiming over te gaan. Het voorgestelde lid 2 zorgt ervoor dat de schuldenaar drie dagen van tevoren van de nieuwe datum op de hoogte wordt gesteld in geval de ontruiming op een nieuwe datum plaatsvindt. De termijn van drie dagen is een terugrekentermijn als bedoeld in de Algemene termijnenwet. Voor het op de hoogte stellen van de nieuwe datum kan dus niet het eerdere exploit worden gebruikt, maar

moet een nieuwe aanzegging plaatsvinden. Er is gekozen voor een aanzegging in plaats van een betekening, omdat de schuldenaar op de hoogte is van het eerdere exploit en weet dat er een ontruiming kan plaatsvinden. Een aanzegging is daarom voldoende en zorgt bovendien voor lagere kosten.

Dit voorstel beëindigt de rechtsonzekerheid die op dit punt in de praktijk bestond of de ontruimdatum wel of niet bij exploit mag worden aangezegd. De regering maakt hierbij de juiste keuze, want juist over de datum waarop de ontruiming plaats gaat vinden mag geen enkel misverstand bestaan.

De regering heeft de gelegenheid niet gebruikt, om een einde te maken aan de voor de praktijk zeer lastige vraag wat er moet gebeuren met de ontruimde inboedel. Bij de ontruiming plaatst de deurwaarder de inboedel op de openbare weg. Dit kan een mogelijke verstoring van de openbare orde veroorzaken en de gemeentelijke autoriteiten hebben dit bij APV dan ook verboden. Er zijn zelfs deurwaarders die een last onder dwangsom opgelegd hebben gekregen en in 1928 moest de Hoge Raad eraan te pas komen om te oordelen dat de deurwaarder niet strafbaar is nu hij handelt ter uitvoering van een wettelijk voorschrift.²⁵ De problemen zijn echter niet opgelost. Gemeenten zijn steeds minder bereid om na een ontruiming de op de openbare weg geplaatste inboedel af te voeren. Daarbij gebruiken gemeenten het middel van de bestuursdwang om overtreding van de APV te voorkomen en proberen aldus de executant te dwingen deze zaken zelf af te voeren. In uitspraken van de Raad van State is vastgesteld dat het plaatsen van de inboedelzaken op de openbare weg bij een woningontruiming een overtreding van de APV oplevert en dat de executant als overtreder van die APV is aan te merken. De kosten van de bestuursdwang kunnen daarmee ook ten laste van de executant als overtreder worden gebracht (art. 5:25 lid 1 Awb). De deurwaarder of de executant heeft echter feitelijk geen bevoegdheid om de inboedel te vernietigen of te schenken aan een instelling van maatschappelijk nut. Ook bestaat er feitelijk geen bevoegdheid om de inboedel op te slaan. Besluit de executant wel tot opslag, dan loopt hij het risico om aansprakelijk te worden gesteld voor schade of vermissing en is er een extra gerechtelijke procedure nodig om de kosten te verhalen nu deze feitelijk geen ontruimkosten zijn.²⁶ Het is van groot belang dat de wetgever een einde maakt aan deze onduidelijkheid en vast stelt wat er met een ontruimde inboedel moet gebeuren en wie daarvoor verantwoordelijk is.²⁷

5.4 Hulpofficier van justitie

Onderdeel X (artikel 564 Rv)

25 HR 31 januari 1928, NJ 1928/215.

26 Zie bijvoorbeeld: GHARL:2014:8275, RBROT:2014:3994.

27 Zie hierover uitgebreid: J.M. Wisseborn, 'Ontruiming', in: S.J.W. van der Putten en M.R. van Zanten (red.) *Compendium beslag- en executierecht*, Den Haag, Sdu 2018.

23 Parl. Gesch. Wijziging Rv e.a.w. (Inv. 3, 5 en 6) p. 328

24 Rechtbank Amsterdam (Vrz.) 23 juni 2010, ECLI:NL:RBAMS:2010:BM8975

Dit onderdeel verduidelijkt dat artikel 444 Rv ook van toepassing is bij beslaglegging op schepen die registergoederen zijn. De memorie van toelichting vermeldt daar het volgende over. Artikel 444 Rv geeft de deurwaarder het recht op toegang tot elke plaats, voor zover dat nodig is om zijn taak uit te voeren. Artikel 444 Rv geldt voor roerende zaken die geen registergoederen zijn. Schepen die niet teboekgesteld zijn, vallen dus onder deze regeling. Als een schip echter teboekgesteld is, wordt het een registergoed (zie de artikelen 199 en 790 van Boek 8 Burgerlijk Wetboek). Voor deze schepen wordt artikel 444 Rv van overeenkomstige toepassing verklaard. Zo is er geen onduidelijkheid over de vraag of artikel 444 Rv ook op teboekgestelde schepen van toepassing is als de deurwaarder niet aan boord wordt gelaten.

De regering stelt voor om artikel 444 Rv van overeenkomstige toepassing te verklaren op het beslag op schepen. Artikel 444 Rv bepaalt dat de gerechtsdeurwaarder ter inbeslagneming toegang heeft tot iedere plaats en zich – kort gezegd – de toegang in aanwezigheid van de hulpofficier van justitie kan forceren indien de toegang wordt geweigerd.

Het is goed dat aan de in de praktijk bestaande onduidelijkheid een einde wordt gemaakt. De regering heeft echter alleen aandacht besteed aan het beslag op schepen, terwijl de onduidelijkheid zich verder uitstrekt.

In artikel 444 Rv is te lezen dat de deurwaarder *ter inbeslagnaming* toegang heeft tot elke plaats. Dat is juist, maar niet volledig. De deurwaarder heeft bijvoorbeeld ook toegang tot elke plaats voor de nadere aanduiding, de inbewaaring en de verkoop. Na inwerkingtreding van het nieuwe bewijsrecht heeft de deurwaarder met verlof ook toegang tot elke plaats voor de constatering.

Het is beter om de zinsnede 'ter inbeslagnaming' te verwijderen uit artikel 444 Rv. Er komt dan te staan dat de deurwaarder toegang heeft tot elke plaats, voor zover dat rede-

lijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is. Dit is een benodigde verduidelijking en bovendien in lijn met de praktijk.

Ook had de regering er verstandig aan gedaan om de taak van de hulpofficier van justitie te codificeren. De hulpofficier van justitie is aanwezig met het oog op de openbare orde en hem komt geen bevoegdheid toe om een toets uit te voeren op de noodzakelijkheid of wenselijkheid van de voorgestane ambtshandeling nu dit tot de exclusieve bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarder behoort.²⁸ Hierover bestaat in de praktijk bij zowel de deurwaarders als de hulpofficieren van justitie (en soms zelfs een burgemeester) onduidelijkheid.²⁹

6. CONCLUSIE

Anders dan de titel van het in consultatie gegeven wetsvoorstel doet vermoeden is (helaas) geen sprake van een herziening van het beslag- en executierecht, terwijl, zo blijkt uit deze bijdrage, op een aantal punten de minister met een herziening tekortkomingen uit het huidige wettelijk systeem had kunnen wegnemen. Hopelijk zullen de reacties uit de consultatie de minister kunnen inspireren tot het aanpassen van het wetsvoorstel waardoor een bijdrage kan worden geleverd aan een meer rechtvaardige en effectieve rechtshandhaving. Dat laatste is ook in het regeerakkoord opgenomen en een van de uitgangspunten van het wetsvoorstel.

Over de auteurs

Mr. N.W.M. van den Heuvel

Nicole van den Heuvel is advocaat bij Rassers Advocaten en lid van de redactie van BER.

Mr. S.J.W. van der Putten

Sjef van der Putten is partner bij Vurich gerechtsdeurwaarders, lid van de commissie wetgeving KBvG en lid van de redactie BER.

Mr. M.R. van Zanten

Marc van Zanten is advocaat en partner bij CMS Derks Star Busmann N.V., tevens hoofdredacteur van BER.

28 Zie bijvoorbeeld F.M.J. Janssen, Executie en beslagrecht aant. 444, p 58 en Van Rossem-Cleveringa, Burgerlijke rechtsoverdracht, 2, aant. 2 op artikel 444, p 1042.

29 Zie hierover uitgebreid: M. Bernardt, 'Binnentreden en de hulpofficier van justitie', in: S.J.W. van der Putten en M.R. van Zanten (red.) *Compendium beslag- en executierecht*, Den Haag, Sdu 2018.